

Hartelijke groeten uit Lochem (26)

Een kaartje voor
mejjuffrouw Gerritje N.N.

CeesJan Frank

Deze ansichtkaart werd op 28 juli 1903 vanuit Lochem verstuurd naar Leiden en was bestemd voor een zekere mejuffrouw Gerritje N.N. Zij verbleef op dat moment in een voor die periode wel heel bijzondere gelegenheid, een “Hotel Vegetaris Restaurant”, aan de “Breedstraat 95” in Leiden, zo lezen we (inclusief de spelfouten) op de adreszijde.

Dit hotel-restaurant was één van de eerste vegetarische etablissementen in Nederland. Enkele jaren eerder, in 1899, was in de Nieuwstraat in Den Haag het eerste vegetarische restaurant geopend. Initiatiefneemster was mevrouw P. van der Molen-Heynsdijk, die tevens de leiding over de onderneming en de keuken had. Het restaurant was een uitvloeisel van de eerder gehouden Tentoonstelling van Vrouwenarbeid en mogelijk gemaakt met financiële steun van de Vegetarische Bond. Op de eerste “spijslijst” stonden “een paar soepen, linzencroquetten, groenten, aardappelen, macaroni, rijst, tal van eiergerechten en als nagerecht vruchten”. Er werden uitsluitend niet-alcoholhoudende dranken geserveerd¹. Het restaurant kreeg de naam “Pomona” en werd wegens succes in

1900 flink uitgebreid. Al gauw werden ook in andere grote Nederlandse steden vegetarische restaurants geopend, zoals in Amsterdam (1900), Utrecht en Rotterdam (1902) en Arnhem (1903). Den Haag had de primeur van een aan het vegetarische restaurant verbonden hotel² en ook in Rotterdam werd in november 1902 een “Vegetarisch Hotel en Restaurant” geopend aan de Coolsingel³.

Ook Leiden kreeg in 1901 een vegetarisch restaurant, “Ceres”. Het was in handen van Joh. Visscher en gevestigd aan de Papengracht 23⁴. Dit restaurant werd in juni 1902 te koop gezet, waarschijnlijk vanwege de drukke nevenbezigheden van Joh. Visscher⁵, die zeer actief was in de Arbeiderspartij. In 1903 verwisselde “Ceres” van eigenaar, die de zaak verplaatste naar de Breestraat 95. Hier kon men ook overnachten in het bijbehorende hotel⁶, zoals vermeld op het kaartje uit Lochem. Inmiddels was de Nederlandsche Vegetariërsbond eigenaar geworden. De onderneming werd geleid door directrice mej. Hendrika Vermazen (Baarn, 1872). Zij had zich op 1 september 1903 gevestigd in Leiden in en vertrok in 1909 naar Utrecht.

Het Ansichtkaartje aan Gerritje N.N. dateert dus uit het prille begin van Hotel Ceres. Zou Gerritjes identiteit nog achterhaald kunnen worden? Als we het bevolkingsregister van de gemeente Leiden er op naslaan, dan blijkt dat in 1905 naast directrice Hendrika Vermazen ook haar ongetrouwde zuster mejuffrouw Geertruida Vermazen op het adres Breedstraat 95 stond ingeschreven⁷. Zij was er dienstbode. In oktober 1906 vertrok zij al weer om zich in Amsterdam te vestigen. Is deze Geertruida misschien dezelfde als onze Gerritje? Als afzender staat V. (O?). Batja vermeld, waarschijnlijk een zomergast in Lochem. Batja is een zeer zeldzaam voorkomende achternaam, die in Lochem rond 1900 niet voorkwam. Maar Batja was ook in gebruik als meisjesvoornaam, de Hebreeuwse versie van Bertha. Onderzoek naar wie deze Batja is heeft niets opgeleverd en ook zijn of haar connectie met Gerritje kan niet worden opgehelderd.

Het Ansichtkaartje toont een lommerrijk doorkijkje op de Lochemse kerktoeren vanuit de Kastanjelaan. Op de voorgrond bevindt zich de brug over de gracht ter hoogte van de Tuinstraat, die in het begin van de jaren 30 is afgebroken bij de aanleg van de Graaf Ottoweg. De kerktoeren heeft hier nog zijn korte gedrongen bekroning, die in 1903 zou worden vervangen door een nieuwe hoge spits.

Noten

- 1 Provinciale Overijsselsche en Zwolsche Courant, 14 februari 1899.
- 2 De Nieuwe Courant, 25 februari 1902.
- 3 De Nederlander, 27 oktober 1902.
- 4 Het volk: dagblad voor de arbeiderspartij, 23 januari 1902.
- 5 Het volksdagblad, 24 juni 1902.
- 6 Leidsch Dagblad, 27 juni 1903.
- 7 Bevolkingsregister Leiden, Archief Leiden, inventarisnummer 1308, archiefnummer 0516.

